

„ЗАСТАВА“, издава гршпуг
у недељи, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 14. фор
на по год. 7 фор. на чет-
врт године 3 фор. 50 поф.
а. вр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 140 гроша
на по год. 70, а на четврт
године 35 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врта, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врету плаћа се за први пут
5, за сваки даљи пут 4 и.
осим тога за жиг увек по
30 и. Дописи се шаљу у
редништу а предлата и ин-
серати администрацији „ЗА-
СТАВЕ“ у Нови Сад у кући
број 858. код златног јед-
норага.

Број 21.

У Новоме Саду, у недељу 16. фебруара 1869.

Год. IV.

У Новом Саду 15. фебр.

(П.) Шокрети од којих се Европа плашила, да ће у крви и ватри огрзнати, стишавају се један за другим. Грчко-турска размирица већ је историји припала.

Белгија је у сенату свом 9. фебр. скоро једногласно усвоила предлог министарски у питању жељезница, јер од 43 сенатора сви, осим седморице, који и не гласаше, пристали су на мин. предлог, и тим је показала, да министар није ни по чијем утицалу с поља радио, него је то потреба народна и неутралност земаљска захтевала, сад дакле нема ни Француска куда него умирити се.

И у Шпанији засад је мир и тишина. 10. фебруара резигнирала је провизорна влада и Серано том приликом позове странке да се измире, па да се сложено пожури да нужне послове посвршују, да их неби каква криза смела. Речи су ове обште одушевлење изазвале, ако је веровати гласовима отуд. Затим је Прим правдо са, да он није никад из властољубља помишљао да принца од Астурије, сина Изабелиног, подне на престо, па да он, док овај недорасте регент буде. Ти, који то веле, каже Прим, варају се ил непознају њега, јер он је заједно са Сераном радио да начини револуцију, и да сруши стогодишњу династију, која се неће никад више натраг повратити. Тога дана закључила је скупштина, да се провизорној влади даде вотум поверења, и дат је налог Серану да склопи ново министарство. О будућој форми владе још ништа није решено. Фигеро вођа републиканаца говорио је истина поменутог дана, да се монархија не да зложити са слободом, и да би придобио владу за републику, напомено је како је Вашингтон понуђену му круну одбио, но влада се још није одлучно изјавила ни за монархију ни за републику. Риверо, који је био републиканац а зад председник кортеса, рекао је, као што „Пресин“ дописник из Мадрида пише, ово дана своје пријатељу Фигери, кога он, ма да му је сада политичан противник, поштује и уважава, да он засад није ни за монархију ни за републику. Да још неко време провизорија траје то је и владина ламера. Неки држе да влада то стога оће што није рада, да упусти власт из руку, а други, да она то стога чини што је за монархију, а никако неможе повољан кандидат за престо да се нађе.

Талијански принц неће зато да се прими престола, што му је казано да је земља за републику. Талијански генерал Чијалдини рекао је, кад је понуђена круна шпанска герцегу од Аосте овоме, да је он за своји 16 година док је у Шпанији служио, ту земљу добро познао, и да сад тамо, кад је протерана Изабела неможе ништа друго бити до република; да се боље увери о том ишао је Чијалдини сад по други пут у Шпанију, и кад се вратио донео је одговор, да се у Шпанији ништа није променуло. Португалски краљ ако није рад да изгуби сву љубав код народа португалска неможе се примити Шпанска престола. Португалци неће нико да се сједине са Шпанијом. На сваки начин провизорија ће се продужити, и питање о начину владе остаће отворено.

У бечком рајхсрату одговорно је министар просвете на интерпелацију словенска посланика Томана о надзорништу школском; одговор у ком се мин. правдао, био је врло слаб. Осим Томана напали су и многи други посланици жестоко на министра што вређа аутономију земаљску, и рекоше му да влада по својој људи. Пољаци ђуташе, као обично кад треба интересе других Славене заступати.

Словаци, којих је до три милиона у Угарској, па ипак досадниједног свог посланика на сабору неимаше, сад су живо приноули да своју стару невест и нестот оперу новим животом. Тога живота Маџари се јако плаше те и лепим и злим гледе да збуне то народно кретање. Тако до немогу са заплашивањем да продру са својим кандидатом, а они обећавају владне куле, „жељезнице кроз свако село, словачка предавања на универзитету“ итд. Ако се дакле и неуспе свуда, као што би се желити могло, то је ипак сад већ доста добивено, кад Маџари, ма из притворности морају да се држе народне политике, и да чине обећања, докле су досад само заплашивањем и ракијом радили.

Но несуде се Маџари силом само према народностима него и међу самим собом, и то

још физичном силом. Тако јављају „Цукунт“ из Селена, да је 9 фебр. било боја међу левицом и десницом де су тројица погинули, а до 30 рањено. „Заиста леви носјоци просвете на исток долаже „Цукунт“.

Но што су се две противне странке и сукобиле то није толико ни чудно, ал у Барселу побиле се камењем бирачи странке Деакове међу собом стога, што једни оћеду једног а други другог кандидата, и ту је један човек убијен, и више њих је рањено. У самој Пешти боје се да неће при избору до крви доћи, те је наређено да војска буде у припреми.

Из Заграда телеграфису пештанском „Јојду“ да на Петина изчекују кнеза Николу дванајет поглавица албанских, да му се поклоне као господару своме. Турци са свију страна чувају јако црногорске међе.

Још један поглед на мађарску политику према Србији и српскоме народу у опште.

(Продужење из „Србије“.)

Кад смо тада потврдили то сопственим речима мађарских политика извели, каква основна мисао руководи данашњу мађарску политику, то је онда врло ласно показати, како оно, што Маџари данас раде (што говоре понекад то нам не може бити мерило) у унутрашњој политици, и што заступају посредством бечког кабинета у спољној политици, како је то све само логична последица њихове основне политичке мисли.

У унутрашњој политици поименце врло је значајно у томе обзир, како је решено питање народности, питање троједне краљевине и Ердеља. Што се тиче питања народности, то је онако решено, да се у томе јасно огледа, како је посебни интерес мађарске народности „највиши закон“. Кад се ствар узме сасвим непристрасно без икакве народне заузетности, без симпатије и антипатије, па кад човек испореди оно што Маџари рекоше у својим саборским адресама од 1861 и 1865 г. о питању народности, па тако исто оно, што саборски одбори од г. 1861. и 1867. предложише за решење тога питања, кад се то све испореди са овим законом, којим је г. 1868. решено то питање, онда ће сваки увидети да Маџари не одржавају ни оно, што у поменутом годинама у свечаним приликама обећаше, а камо ли да су решили питање народности онако, као што то правда и братство ишту. Законом од г. 1868., којим је решено питање народности, узаконљено је мађарисање у великом стилу. Ту се признаје у Угарској само један нераздељиви политички народ мађарски, у коме има појединих грађана, који српски, румунски, словачки говоре, али о народности српској, румунској, словачкој ни помене нема. Мађарском је језику тим законом обезбеђено неспоразмерно господарење у свима гранама државног живота и то одозго до доле тако, да је и оно, што они вели, индивидуално право свакога грађанина угарског, да се својим језиком служи бар у нижим гранама јавног живота, да је и то право у ствари самој толико отештано и с толиким ограничењима скопчано, да занста врло наличи на илзузију (опсону). Ша по томе се закону морају шта више и црквени протоколи на мађарски језик превести због „државног надзора“! А је ли јукино да помињемо ону знамениту изреку мађарског министра унутрашњих послова г. Венкхајма, која носи на себи печат велике политичке мудрости и такта; а та је изрека речена српској депутацији, која дође да препоручи молбу за држ. помоћ српском народном позоришту и вршак кој је у овим речима: „Ја не познајем овде другог народа осим мађарског, а ко није тиме задовољан, нека се сели!“ Је ли нужно даље да помињемо, како се напредно стање још једнако подржава над Новим Садам, а то без икаквог законитог повода, како се ту очевидно против јаснога смисла закона поступа, а то само зато, што је ту српска већина, српска власт, средиште оностранога Србства — а то треба ма којим начином утаманити и порушити.

Простор ових чланака не допушта, да садржину закона, којима је „решено“ питање народности, изближе промотримо, али ако би посумњало ко о основности тога што ми о томе

закону казујемо, томе смо увек готови с доказима послужити. То свакојако стоји да је тиме узаконљено подпуно неспоразмерно и неправедно господарење мађарске народности и мађарског језика, да су мађарисању законом самим широм врата отворена осим тога што је ова извршна власт и што су сва државна средства у њиховим рукама, те се могу њима по вољи служити за велико-мађарску цел, а сабор ће увек печат свој на то ударити. Заступници српски и румунски на сабору угарском не могуше никако друштво чинити него да после мушке борбе за своја нестарила права изађу напоље из сабора кад се закон о „равноправности“ (!) народности усвајао, те да тиме изреку свој свечани протест против таквог одривања најсветлијих права народности и жртвовања тих великих права некој тобожњој „могућности администрације, целисходности; широки и пругли изрази, којима се свака мера може оправдати. У потврду овога свега, што рекосмо о поменутом решењу питања народности, навешћемо само још то, да међу овим заступницима народности, што против тога закона енергично глас свој подигоше и из сабора иђађоше, има и таквих, који иначе увек гласаше са данашњом владајућом деаковом странком, како неспадају у опозицију, који су чиниоци државни, те из руку мађарске владе леб свој једу, дакле зацело не би устали против владе и већине без најважнијих разлога, неби устали, да им није налазала народна савет и поштење, да се противе таквом предлогу, који наређује политичко мртвило и постепено брисање народности у Угарској.

Како Маџари поступише са троједном краљевином и Ердељом? То поступање кад би се хтело потање карактерисати, морало би се у посебним чланцима разлагати. Доста то да је Ердељ просто присаједињен угарској краљевини без савезодена његовог законитог заступништва, да данас у Ердељу гди је апсолутна већина румунска, да у том Ердељу мађарски језик влада и мађарске власти управљају, а о равноправности румунског језика, језика апсолутне већине, и румунске народности ни разговора нема. Каквим је срствима и махинацијама, што су се из Пеште руководиле, повређено и забачено старо државно право троједне краљевине и како је она тим начином од „савезне краљевине“ начињена простом провизијом мађарском, то је позната ствар; а како стоји и са самом оном доста скученом унутарњом самоуправом, која се по мађарским назворима о „практичности“ удешава, види се по саставу домаће владе данашње и по најновијим пословима банске конференције о организацији владе и о преустројењу жупанија.

Рекосмо у почетку овога чланка, да је свата радња мађарска у унутрашњој политици, коју у кратко напратасмо, логична последица њихове основне политичке мисли, и мислимо да је то сада свакоме јасно. Кад се оће „велика“ Мађарска, којој ће се досудити наследство „полуварварских“ источних земаља и која треба да буде предња пошта западне цивилизације и западних интереса, онда се наравно та краљевина св. Стевана мора најпре изнутра на тај начин „консолидовати“, како ће моћи иза тога свом централизационом снагом радити на своје спољно „дивулзационо“ задатку; ту се дакле онда морају немилеце брисати сва автономна права троједне краљевине и Ердеља и мађарско господарство у њима утврдити, ту се морају народности у Угарској стегнути у узе мађаризма и политично-народна им се права саранити у гробницу, на којој је споља дивном иронијом написано „закон о равноправности“; ту се морају у кратко пре свега унутра у краљевини самој добро измајеторисаним законским и управним апаратом, штоно у феници кажу, „неутралисати“ оне стихије, које би могле сметати „одсудном“ утицалу при државном стварању у тренутку распада Турске. И зато потпуно разумемо, да Етвеш са гледишта свога и своје странке потпуно има право, кад у поменутој својој брошури каже: „Кад погледамо на спољне одношаје наше отаџбине, онда се не да порећи, да се чини да је Угарска по своје географско положају позвана, — ако јој довољна онага узбуде — да има децизивног (одсудног) утицалу при решавању оних велеважних питања, од којих будућност Европе зависи или ако слаба буде

— да постане бојиштем за народе европске при решавању тих питања. Једва ће дакле бити које земље којој је независност и благостање у већој опасности, и где је таква организација, по којој је могућа централизација васцеле снаге народне, већма нужна него у нашој отаџбини“. Ту потребу централизације и мађарисања са гледишта те странке, којој овај писац припада, потпуно увиђамо.

Али има нешто друго, што некако неможемо да увидимо, а то је ово: како могу мађарски суседи наћи говорити о „искреном“ пријатељству међу њима и народом српским кад тако неискрено и небратски поступају према српско-хрватском народу у Угарској и како могу мислити, да јавно мишљење у Србији може одобравати и радовати се таквом „консолидовању“ (утврђењу) Угарске, као што га они ево предузимају? Да узмемо само на првом месту народно осећање, које особито у данашњем времену не може бити равнодушно према судбини своје једнокрвне браће у суседној краљевини; кад видесмо у најновије доба где 40 милиона Немаца подигоше онолику вику због оне мале честиде немачке у Шлезвиг-Холштајну, где две велике силе немачке заволустише на једну малену Данску због оне једне кашље у немачком мору, коју је ваљало опет повратити, јер је била опасна да се она шачица шлезвиг-холштајнских Немаца неће у Данце прелити, тих шлезвиг-холштајнских Немаца, којима је непосредно за леђима стојала огромна немачка маса! Кад видимо даље како данашња Италија са својих више од 20 милиона народа, како та Италија једнако мисли на то, како да још добије и онај талијански део Тирола, који управо није ништа према оноликој маси уједињеног талијанског народа; кад то и још многе друге појаве пред својим очима видимо, онда ваља ли се чудити, ако се српског народа с ове стране Саве и Дунава тиче судбина рођене му браће с оне стране, тога српског народа, који васцео колико га год има по свету једва је осми део немачког, а једва четврти део талијанског народа — ваљали се онда чудити кад тај српски народ, ако никако и не помишља па онако присаједињавање својих делова с оне стране Саве и Дунава, а оно бар јако учествује у судбини његовој, стало му је за народним опстанком и развитаком њиовим? Можели му то ико у грех уписати?

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

П. — У Берлину 11. фебр. — Грчка се дакле покорила изреци велесила и Знаио је метнуо своју подлицу под сведоштво немачке јелиске. Нећемо да испитујемо, колико је од тога истина, ствар је онако већ свршена и до који дан чуниће већ турски посланик свој тутун у минервином саду и јолиски заступник одмараће се у хладу под кровом Аја Софије. Хоћемо само да кажемо, какав је положај заузела севернемачка журналистика спрам грчко-турског спора. Новине писаше дуге чланке о истоку, говореше на широко о народима на истоку, које сузише слабо познају и дођоше до закључка, да племена балканска несуд још за самовладу зрела. Поред тога знадоше свуд многе интересантне прте улпести, особито кад је реч о Србима и о „рајберфиршту монтегринском“. Тако су Келиске Новине (најчеститије уређивани лист у северној Немачкој) одлазак кнеза Николе у Петроград овако својим читаоцима објавиле: „Владаца слободног брега путује у Петроград по своју субвенцију“. Тим гласом нешине само тај један лист о Србима, мени није ниједан у Прајској познат, који другаче чини. Ми би се о правом на тако држање пресе једног великог народа жалити морали, кад неби знали, да она чивуток политик у тера, и да се врло мало на мњење народно осврће. Тако се Менде, председник радничких задруга, које се принципијално Ласале држе, пре негде овако о немачкој преси изразио: „Та погана преса, која тиранизовање радника чрез капитал хоће, која се супрот свих разлога економских, који живо против тог говоре и супрот духа хришћанског за одржање ропства на Балкану борн, која је тако безовчна, да се за гласило немачког народа издаје“. Али и да тога није, немамо угарска да се жалимо. Но чинили шта српска влада на јавно мишљење

Јевропе? Румунска комара вотира суму за транску штампу, Мацари имају свој лист у Берлину, као „Пестер Лојд“ заступа. Шта раде управо српски регенти? Ми не одричемо, да су људи, што су данас на челу кнежевине, либералци, али доста је било речи, дела нам дајте, дајте нам дела!

После поруга и грдња, што их прајски листови читаве зиме на српство просипаше, дође као хладан ветар долазак кнеза црногорског у Берлин. Он је овде са највећом поштом примљен. Ручао је код краља и кронпринца, последњи га је пратио у једну фабрику економских оруђа, од којих си је кнез неке набавио, и њему за вољу продуковаше се једанпут хор за гашење вагре. Сва пратња добила је ордене, али што је најважније, владин лист „Нове Прајске Новине“ донео је један чланак, у ком је доказао, да је кнез Никола независни владалац, а не турски вазал, како су неки други листови хтели. —

На овдашњем универзитету подићи ће се катедра за славенске језике.

„Correspondance particuliere de l'Allemagne“ орган прогонених Велда, што у Лајпцигу излази доноси ову приповетку: „Прајска се обвезала, да у марту 10.000 циндерака и дванаест олучених брдских топова кнезу црногорском изда. Прајски официри послаше се на Цетиње, да брђане у том оружју обучавају. Кад рат букне, плаћа Прајска Црној Гори месечно субвенцију од 10.000 талара. С друге стране обвезује се кнез црногорски, да против Аустрије а ако нужде буде и против Турске раштркани бој отвори и да би што већи број аустријске војске позабавио, да чаркања што могуће више распостре.“ Љубопитни смо, да чујемо, како су други листови ту приповедку примили. „Нордајче“ хоће да пукне од јада, баш ко ваш „Напредак.“

„Патри“, која је особито брижно младога кнеза на његовом пугу пратила, чула је, да Турска на врат на нос куле на граници црногорској гради, да би за случај рата Црну Гору од Србије оцепила, јер вели: „порта врло добро зна, шта кнежев пут значи и којим силама рат у интересу лежи.“

„Андепанданс Белж“ хоће да зна, да московски митрополит предлог за синод спрема, по ком би се од сада владике у Русији само из мјрског свећенства бирале. Тешко да ће од тога што бити!

Најпосле да вам и ово јавим. Професор Вирхов држао је у петак у вече јавно предавање о „мајмуном и човечијем темену.“ Учени говорник разлико је побио духа пуне теорије, „његовог пријатеља“ Карла Фогта, по којима би људи од мајмуна постали били и како изглед имају, да се некад опет у мајмуне преобрате. —

Више румунских официра ступило је у прајску војску. Два од њих послани су кавалерију у Касел.

Из Сарајева, 6. фебр. Данас испратисмо г. Миливоја Божића са сунним очима, неко до велика дрвета, а веко до топлице. Г. Божић пробавио ја у Сарајеву 4. г. као тумач у пруском козулату, служба му није сметала да буде поштен човек и пријатељ свога народа. Њега није пратило стотинама кола и коњаника, већ само троја кола, али у њима чисте душе српског народа, ове га испратисмо очима до топлице, а сва искрена и поштена срца из цјеле Босне прате га у рођену земљу и пратиће га

Подлистак „Заставе“.

Главне црте државног права.

I.

Држава је постала непосредно из природе и потреба човечијих.

Држава није удружење за поједине извесне или неизвесне цели, него је — као народна заједница — историјски облик, у којем се показује стање и развјатк рода човечијег, у којем све силе и тежње човечије, добивају простора, да се могу кретати и међусобно помагати ради узајамног развјатка.

Главна начела за човечији саобраштај у држави, морају живити у свести појединаца, изјављујући се у општим законима и постављајући правом сваког појединца.

Држава треба да негује и чува приватна права свих појединаца — но и појединци имају извесна и једнака права баш на саму државу. Та права не долазе од каква уговора, нису наследна, него су вечита права сваког човека. Та вечита права не могу се никојем човеку у држави закратити или погасити, јер су вечита и никад застарити не могу. Човек да сам себе одржи, осећа такво право на њих, које му нико, ни из којег узрока закратити не може.

Та „незастарива права човечија“ нису постала из друга каква открићења, него из свести и воље човечије, као и сама држава. Држава је одрасла заједно с човеком, држава живи у човечијим грудима, просијава у његовој свести.

братским осјећањем до вијека свога и његова. Врло су рјетки научни људи и службеници, који у Босни поштени глас оставише као нам мили Миливој Божић са својим честитим понашањем. Народ је љубио, а народ га љуби и љубиће као друга и брата. Сами непријатељи славенског напретка и јединства поштују га и уважавају као челичан значај у врлетним пустарима. У свакој пригоди Божић се показао у поштеном друштву угодан у користан и особити нам је пријер племенитог осјећања оставио: рођена браћа што се расту, већма се љубе кад се састану. — Овај ћемо амањет добро чувати и његовати као тврду основу за општу мисао нашег народа, неби ли се једном мучеништва опростили и наше сиротне колибнице развеселили, што још у сузама нашим пливају. Док се други нашег блага наживаше, ми од њихове надуте милости изгледасмо горки залог хљеба, ако га над добијемо љуто на присједне да душу повратити неможемо. Јединство је само спасење наше.

Данас је одпутовао такођер г. Никола Кудриавцев, отац конзула сарајевског, тај честити старац иде право у Петроград.

Из округа шајканског. Како свуда у војеној крајини ваља, тако и код нас преко ђенерал-команде а од ове преко батаљона и компанија доставише нам се закључења српског сабора од г. 1864-5 највишом одлуком пр. г. потврђена са налогом, да се произведу и у живот обрате. Ово и буде по могућству и околностима граничарским свршено и учињено. Како су избори текли, и дали су законитим путем обављани, није нам овде намера описивати по себи се разумје, да је онако текло, како је могло наравно у присуству власти; него смо ради јавити, шта је после избора пошто су исти вишој власти (батаљону) на потврђење послани следовало од закона. Ево дакле. После неколико дана стиже нам опет пређашњим путем в. наредба од ц. кр. државног војеног министарства са инструкцијом, коју је угарско министарство благочести и наставе, хрватско-славонска дворска канцеларија и бечко државно војено министарство ради бољег подупунијег и једнаког разјашњења и произведења послало, — и то, између прочег што се којекако слаже са закључењима, управо највишим решкриптом „са неким променама“ и ово: Siebentes, ad II. §. 16 u. 19. (друга алинеја) Hierauf sind die durch die Wahl des Gemeindevausschusses nach §. 19. in der Gemeindevertretung vacant gewordenen Stellen sogleich zu besetzen . . . што ће рећи (?) и што је батаљон још боље протумачио: да се после свршеног избора чрез одборнике у прављена места скупштине, одма онај час новим члановима попуне. Дакле ако је број скупштинара имао бити 60 и из ових 24 члана у одбор избрани опет са околико нови скупштина допуни, што нестои у закљ. саборским. него стои у §. 19. на кои се помениута инструкторија позива: да се скупштинари бирају на 6 год. а сваке две год. „изузимајући оне кои су у одбору коцком избачени попуњају са новим члановима. Дакле по овој новој наредби и измени ни §. 12 под Б. II. одсек неби имао важности. И бадава су се многе скупштине на ново скупљене овој измени противиле и на закон позивале, ипак је морало по заповести извршити се: јер сила бога немолу.

Ми смо изчекивали неби ли ко вештији

Никоје одрицање урођених права човечијих, никоје попуштање подпуног суделовања у држави, ма како било завештано и утврђено, не може имати правне моћи, јер такво самоодрицање, такво духовно самоубиство предпостављало би, да су људи које неспособни за слободно мишљење и делање, које у неприродном и неправданом положају, у којем су изложени насиљу. — Уговорно право може се односити само на преносна права, а још мање би се наследно право смело тако разумевати, да човек може урођена права свога потомства, његове духовне делове, на друге пренети. Кад би човек баш имао права, да себи може духовну смрт задати, нема права на духовно убиство своје деце. Прошлост нема никаква права на будућност. Кад Периклеј, Темистоклеј не могу оставити своје заслуге за државу, своје дарове, врлине или одличја, кад доиста велики човек ни то неће, да му се деца делима његовим ките — зашто да може какав роб узнемирати породе будућности и уништавати слободу њихову.

Кад би се држава оснивала на уговору приватног права, то би се дало помислити, да неће имати сваки једнака права на државу, премда то не би лако било веровати, јер нико се не подаје својевољно закидајући. Но кад би се држава још томе или изкључиво оснивала на начелма приватног наследног права, онда би неједнакост права била не само могућа и вероватна, него неизбежна. Али држава је излив слободног разума, остварена свест и воља човечија.

У тима најунутарњијим одношајима људи

ову нову промену описао и из других округа граничарских, но кад недочекасмо, усудисмо се ми јавност о том известити и упознати, а уједно и запитати: јесмо ли ми на правом путу или не? па ако јесмо, жалили би се, зашто толике измене, кад је већ Н. В. изводело са неким променама најмилиштивје поменуते закључке поделити; и неће ли следовати отуда, да ће најпосле и најниже власти хтети и моћи промене и новости увести.

Из Митровице. За цело да ће много и много места бити, која се ни досад нису као црквено-школске општине образовала. А може се рећи, да је готово свуда најглавнији узрок, што будуће плаћање свештенства није могуће уредити. С тога са уверењем препоручујем која се овим начином користити желе, јер исти код нас беше за то једногласно примљен, што по њему видосмо правду за свакога. —

Мерило код нас је државни порез без додатка (Direkte Steuer) који је по класама занимања овако раздељен:

Од 4—300 фр. држ. пор. плаћа за свешт. $\frac{1}{15}$ део, од 3—250 $\frac{1}{14}$ д., од 250—200 $\frac{1}{13}$ д., од 200—150 $\frac{1}{12}$ д., од 150—126 $\frac{1}{11}$ д., од 126—105 $\frac{1}{10}$ д., од 105—84 $\frac{1}{9}$ д., од 84 до 63 $\frac{1}{8}$ д., од 63—42 $\frac{1}{7}$ д., од 42 до 25 ф. 20 н. $\frac{1}{6}$ д., од 25 ф. 20 н. до 16 ф. 80 н. $\frac{1}{5}$ д., од 16 фр. 80 н. до 8 фр. 40 н. $\frac{1}{4}$ д., од 8 фр. 40 н. до 4 ф. 20 н. $\frac{1}{3}$ д., од 4 ф. 20 н. до 2 ф. 10 н. $\frac{1}{2}$ д.,

Овај дакле део, који произађе, кроз делење из државног пореза, то је прирез за свештенство и важи само за једну душу — старешину куће — а где је пак више душа, то свака осим те прве плаћа по 5 процента од приреза.

Ево примера: Узиммо који плаћа 42 ф. државни пореза а има свега 5 душа у кући, то по горњој системи плаћа од 42 ф. $\frac{1}{15}$ део за свештенство 6 ф., а на 4 душе по 5% дакле 20%, од 6 ф. чини 1 фр. 50 н., еле свега свештенству, плаћа 7 ф. 50 н.

Та се система разумје само за сваког оног, који државног пореза плаћа, а који никаквог или мање од 2 фр. 10 н. плаћају, а лазе по стању у следеће разреде од душе:

I. 1 ф. 50 н., II. 1 ф. 25 н., III. 1 ф. IV. 75 н., V. 50 н., VI. 25 н.

Чиновник који каква добра притежава и на иста државног пореза плаћа, сматра се као и други грађанин и наплаћује му се по наведеној системи.

Чиновницима узима се 2% од њихове плате, на пример који 600 ф. плате има 2%, чини 12 ф., онда кад потражимо тих 12 фр. у системи, плаћа од њих $\frac{1}{15}$ део свештенству, то је 3 ф. — Ако би он још 3 душе осим њега у кући имао, то свака по 5% плаћа још 15 проц. на 3 фр. еле 45 н. Тај би свештенству плаћао свега 3 ф. 45 н.

Код чиновника пак, који каква добра имају и покрај тога још плате уживају, рачуна се по овом примеру овако: Узиммо да плаћа држав. пореза 16 ф., а има 600 ф. плате од којих 2 проц. 12 ф. дакле кад потражимо 28 ф. у предстојећој системи, онда би од 28 фр. $\frac{1}{15}$ део свештенству приреза плаћао 4 ф. 67 н., а наравно, колико душа више свака би од тих 4 ф. 67 н. по 8% плаћала.

У случају да би се код код које општине, која би овај начин усвојила по њеном прорачуну већи приход показао, онда би се ове че-

су сви једнаки. Највише, да се умнија и ваљанији могу пред другима изтакнути, својом властитом снагом, али не наследеном врлином.

Људи су сасвим једнаки као људи, као појединци су врло различни. Са тога ти различни појединци и снаге морају имати у друштву једнака права, да се по својем начину развијају и делају.

Ако се идеја и почетак држава немогу свети на какав учин, који је постао свесном вољом, опет је сваки закон који важи, израз воље народне и народ, то јест скуп појединаца, има изкључиво право, да коначно сам уређује своје одношаје, поставља и промјењује законе. Слободним договором постала је већина слободних и корисних уставних држава.

Разумје се по себи, да све што у држави бива, за целину бива, јер држава је сложена из равноправних појединаца. Добро свих појединаца, материјално и духовно, које се заиста не да различити, не може се постизавати, ако сваки не узима права — нема општег добра без општег права. Само је оно добро за народ, што сам народ учини. Слобода се никојем није поклонила; никоји народ није милишћу какве издашне веледушности доспео до великог развјатка. Где је слобода ту нема разлике између грађанина које државе и грађанина целог света, ту појединац са својим правом, не стоји према целини са својим законом у противности.

Држава не ствара нова права човеку, али се човечија права могу само у њој оживотворити. Што није заиста основано у природи човечијој, то не може прећи у државни закон. Закон може заповедати, само што људма ко-

стице морале са једним ступњом повисити, као на место $\frac{1}{15}$ део, дошло је $\frac{1}{14}$, а где је $\frac{1}{14}$ на место $\frac{1}{13}$ и т. д. Напротив де би се мањи приход предвидио, у том случају те се честеца тада сиуштају дакле на место $\frac{1}{15}$ део долази $\frac{1}{16}$, на место $\frac{1}{14}$ — $\frac{1}{15}$, на место $\frac{1}{13}$ долази $\frac{1}{14}$ део и т. д.*

Надам се, да сам довољно овај начин протумачио и жеља ми је оправдати се онима коме од користи овај кључ за прирез свештенства служити може. —

Један члан уједињене омладине.

* Који би пак хтели, да шкала иста остане, а покаже се мање или више прихода, то се онда може узети по увиђењу одредењен проценат, којим ће се сваком, вишак смањити или мањак повисити.

Из Кузмина у граници 5 фебр. Лице на Сретенију у недељу у вече приредисмо беседу и том приликом добисмо 40 ф. а. вр. и од тих прилога половину шаљемо срб. нар. позорштуру у Новоме Саду, том од туђина прорачун!!! а од српског народа омиљеном љубимчету. —

О самој беседи толико можемо казати: да је врло добро испала, и велики утисак у публици произвела, то нам показује одушевљење, које је сваког говорника са живео пратило, и многи су своје задовољство изјавили говорећи: да су заиста изненађени од тако мале дечице која су у беседи учествовали, а нарочито доброволни приноси то сведоче.

Имена приложника ова су: Г. Љубомир Јовановић агент у Рачи, 5 ф. С. Савић ц. кр. контр. у Рачи 5 ф. гђа Јовановићка 1 ф. гђа Ленка Савић 1 ф. г. Љуб. Рунјанин парох конз. чл. 2 ф. гђц. кћери Станка и Драга Рунјанин 2 ф. г. П. Миличић парох 1.50 н. г. П. Борић парох 2 ф. г. А. Филиповић трг. 1 ф. г. Сож. Филиповић 1 ф. г. М. Вукмировић ц. кр. лајт. 1 ф. замил. Врховац Мил. Драга и Илија 1 ф. г. М. Илић цркв. тугор 1 ф. 1 ф. г. Р. Ребић црк. тугор 1 ф. Чл. јан Мириловић гран. 2 ф. г. Ђ. Пешки трг. из Бингуле 2 ф. г. Филип Пешки син 50 н. г. С. Георгијевић колар из Бингуле 1 ф. 20 н. г. Ј. Арсенијевић учит. из Бингуле 50 нов. г. С. Возаровић аренд. из Лежмира 1 ф. г. Ђ. Поповић из Шаренграда 1 ф. г. М. Поповић 30 нов. г. Т. Пантелић трг. из Лежмира 1 ф. г. К. Ивковић 40 н. гђца. Пелва Велић 40 н. г. Ружа Радојчић 30 н. г. Ђ. Плавшић 40 н. Арс. Мауковић земљ. из Шл. да 50 н. Мата Ранисављевић ћурчија 20 н. Сава Симатковић из Митр. 50 н. г. Т. Мандимовић ћур. 30 н. В. Жеравић гран. 20 н. Дан. Вукадиновић кмет 20 н. Иг. Миливојевић гран. 30 н. Лука Колић обдава из Шаренграда 10 н. Ј. Мартиначки земљ. 10 нов. Драгиња Мартиначки 10 н. С. Плавшић гр. 20 н. Станко Шокић гран. 10 н. г. Милош Вукајловић абад. 20 н. Урош Владисављевић гран. 20 н. Негован Бабић гран. 20 н. г. М. Чалманчић гран. 10 н.

Тужба новозабраних скупштинара Вуковарских.

Ваша Светост!

У смислу највишег кр. решкрипта од 10. августа 1868 о закључцима српског народног сабора од године 1864-5. имаду се, осим други у истом садржани установе на црквеном и просветном пољу, устројити слободним избором,

ристи, а забрањивати, што им штету наноси. Закон може слободу само у интересу и смислу саме слободе ограничити, а то ће рећи означити ју, дати јој облик; сукобе се решавају само законом једнакости. Историјски кад кад противно показује, али историја је само учитељка, не извор права; она нас учи познавању закона, не како ћемо закон створити. Историја служи за помоћ правним наукама, али није основ законодавству као што су мислили правници из тако зване „историјске школе“, који превидеше, да је увек младо човештво далеко позитивније, него све историјске установе, све нарави и обичаји; што се не преставно изнова рађа трајније је и живље, него што се по својој природи мења и пропада.

И државне установе имаће само онда прива опстанка, ако се могу тако развијати, да све већма и напоследку свима користе. Као што природа није поставила човештво са државом самоопредељења, који најсилнију и најзданију моћ има, којој се све поклонити мора, тако не може целина никојем човеку на злоупотребење служити. Човештво живи себе ради! То је идеал, којем брзим корацма полазимо.

Држава је позвана, да штити приватна права; али држава има још веће цели, него да потврђује и одржава формална и често празна права, да прикупља права самоодржава појединаца у заједничку моћ.

Држава не може видети што представљају него човека, али она може људе одводити до човештва, до подпуног својег идеала, може

месне првене скупштине, које би са 1. јануаром своје деловање започети требале. У изведени тог, за сад за нас темељно највишег прописа, — по уредно објављеној публикацији — којом је приликом гласне пописа бирача сходно по главној скупштини одређено: оглашен је уредно на 8. дана напред у цркви после службе божије по нашем парохи дан избора, осим тога је сваки поједини по под. обштинској власти ређен — и добошом дан избора објављен.

При самом изборном чину, који се је у смислу закона под председништвом и руковођењем нашег пароха Илије Церкаћанског обавио, набљудаван је подпуно пропис, — и главни су предавани на писаним листићима, — према да је баш од противничке стране, по вољи њеном, овдашњим великим судцем г. Јованом Миковићем против закона предлог учињен, да се избор акламацијом обави — којим се је смерало пресију на бираче учинити, и које је к' томе много допринело, да се код закону невести бирача криво мњење, о правилности и законитости изборног чина, породило — у толико више што га је особа учинила, која је пре неколико дана публикацију предузела, и по свом званичном положају, на то би морала ићи, да се постојећи закон што боље и значније обдржава. Но још је при самом избору било понашање истог господина и по њему подстрани особа неподностиво, ал кад се други дан икуписмо и кад је по г. парохи као председнику успех избора проглашен, — превазишло је сваке границе пристojности и замаи беше свака опомена на пристојно и чедно понашање — неоправданом и вређајућим насртајима неби краја, тако да је г. парох по објављеној публикацији у највећем немиру и вики скупштину распустио морао.

Будући да је у смислу §. 18. највишег царског решкрита избор скупштинара проглашен — то су се изабрани скупштинари обзиром на мандат по бирачима поверен, и у смислу законског прописа подјеленог права и дужности, као уједно изабрана скупштина конституовали, деловање припадајуће им одпочели, и пречастној конзисторији пријавили — необирући се, на жалбоже страначком и лично мржњом руковођену и званичним положајем подпомогнуту тужбу против избора пречастној конзисторији поднешену. Знајући да смо на законом путу и да је то најситурнији пут, и да правда и истина ма кад победу над подлошћу и лажи одржати мора, нису нас могли противнички незаконни поступци навести, да ма и најмање с пута законитости сиђемо и да се латимо оног недостојног оруђа, с којим су тели наш закони рад осујетити — већ смо устрадали мирно и непоколебиво на законом путу.

Добро нам је био познат сав рад њив, како су подстркавали и наговарали људе на подпис лажне тужбе, како су још говорили, да ова скупштина жели црквене новце од сиротиње овршом утерати, и у штедоничку уложити, да се сав терет на сиромашнију класу свалити смера, а напротив да ће они изградити да с' незнатним повећањем трошка у Вуковару два пароха буду, и како су се осим други незаконни и недовољени средства, жупанијски и обштински органи, писари, бележници, четници, ешкоти и пандури на ређење и подписивање употребљавали, а многи подписали, који нису ни знали ради чега се и наша подписују; како се је и при читању имена подписани од стране поверенства, чуло — „ми смо

ујединењем сила, поравнањем противничких тежња указати и поравнати пут, којим ће доћи до стварне садржине својег формалног права, до подпуног духовне важности своје човечне природе. Држава представља цело човештво.

Држава или боље рећи државна управа има задању, не само да поединца штити у његовој случајној властитости, него да учини, да сваки довољно поседује, не само да прогласи слободу мишљења и поучавања, него и да сваки постане способан мислити и да научи што, — дакле на пр. не само да објави заштиту породичном праву, него да сваком буде могуће основати и издржати породицу и самостално суделовати у држави.

Али је јасно да се ваљана управа у друштву не да замислити без слободна устава. Начело, које није имало довољно снаге, да се формално у држави развије, не може пробити у стваран живот њен. Осим тога нема спаса без слободе, јер разум најодлучније захтева слободу. Не може држава мислити о општем добру и испунити га, у којој се правда жривује повластици, заједничко право свих посебног праву појединих. Ко је себичан, да оће да је пречи сам него сви скупа, тај не осећа љубави према целини, где долина не попушта од својих права, ту се раба патријотизма.

Где се налази само један роб, ту нема ниједног који је зацота слободан; деспотизам и ропство суверетају се, састају се у истим особама.

(Продужиће се.)

преварени — ни сам се на то подписао, а већом страном онакове особе које нису при самом изборном чину ни учествовали, дакле против избора се ни тужити немогу, па поред свију ови средства једва се 70 подписа од 400 — неколико чланова православне ове обштине скупило.

Невелимо нити држимо да није слободно против избора тужити се, ал изречно овде навести морамо, обзиром на горе додирнуте неуредности и противзаконитости, да је тужба сасма неоснована и лажна, а нарочито навода гледе самог изборног чина, где се чест скупштинара Паје Мединца вређа, и према, да нити тужба није на надлежном месту у колико се на избор односи у смислу законске одредбе, одбору предана, те неби могла пре са слушања овде надлежне скупштине, никаквом мериторном решењу за основ служити — опет нас је успокојио глас, да је пречастна конзисторија изасланство послала, јер држасмо, да ће се на лицу места непристрасна истрага повести, којом приликом ће на видик изаћи, да ли је све истина, што се у тужби и по противницима неистинито разноси.

Но на нашу највећу жалост и тугу честно поверенство није поступало онако, као што би се у таким случајима морало, није конституовало, да ли је у тужби наведено, истинито, да ли знају што су и на шта су се подписали, којим начином и којим обманам су подписи купљени, а што је најглавније, није ни нас, који смо обугужени, ни скупштинаре — за које држимо да су уредно изабрани саслушало — што ми имамо у нашу обрану против тужбе и понашања тужитеља навести.

Да је то све с вида изгубљено и по поверенству учињено није, може се најлакше из датичног записника поверенственог увидити. Већ сач почетак рада поверенства био је тако неспретан, да се одма видети дало, да од пожеланог успеха ништа бити неће, јер неби могло дозволити пречастно поверенство, да се на миг воје странке противничке г. Јована Миковића члана вероисповести и народности овдашње православне обштине, безразложно и безобразно на овдашњег пароха насрће — неби се испитиво свештеник у начоности и под испрећеним напедајем противничке странке — о неким појединостима односећи се на избор, односно конституовање скупштине, као да је он кривац — да је његова крива без сваке сумње — и да му сад ваља само судити, и као да је то главна ствар да се извину и оправда може бити парох, да он није крив као што се у тужби лажно потвара, — а не да се извиди и конституира, дал је избор у смислу закона уредан био, да ли по томе правно стоји и дали је тужба основна!

Напротив при продуженом раду изасланства после подне истог дана пристало је поверенство, да се на највећу сабласи сваког праведно судећег и коме још штогод до угледа свештеничког стоји, удало из дворане наш парох на зактевање вел: суд. Јована Миковића у име своје и странке што ју заступа, као што је реко, јер неће у начоности свештеника одговарати. Већ овај један поступак је довољан да сваком обелодани, како се је загрило у страначкој страсти и личној мржњи, да се и не чита у тужби наведено — које најбоље неостављајући ни породично одношаје на миру, осветљава и осуђује цело рад тужилаца. Према ми неповамо, да и овде могу странке бити и да се може дозволити алегација у име исте — ипак је вишеспоменутом господину суду допустило поверенство да читава два сата шта хоће као тужбу и Бог зна шта у име своје и своје странке у записник стави. Други дан јамали су се сведоци саслушати и стара одбор. Но то што први дан није поверенство уредно ранило тако и други дан није нит одбор као одбор питало нит сведоке преслушавало, нит нас саслушало — а ни свештеника као досадашњег председника на тужбу, која је највише нас који смо скупштину изабрали и као изабрани скупштинари и обштинари и нашег пароха, који се као главни виновник изоставља, тиче, већ су на поједине чланове стављана питања, која нит у закону нит у тужбу основа имају, — ваиме да ли је споразумно с њима избор одређен, да ли су при столи седели и на темељу те једнострано и неподпуно вођене истраге одредило, да се има нов избор скупштинара држати. Ни сами противници нису се тога ради тужили, јер знаду да зато ни привидна основа у закону нема.

Заиста тај једностран поступак пречастног изасланства морао је свакога коме су и само главна начела ма ког закона и истражног поступка позната, исненадити, — а како неби нас, који смо уредно изабрани скупштинари, скупштину конституовали, своје делање започели — па без да нам се тужба као обугужени саобшти — без да се испитамо — па без да нам се и обавести — одређује се нови избор.

Ваша Светост такав поступак није у стању нама по противницима нанешену увреду изгладити, није у стању нашу живу свест да смо

на законом путу, уздржати, а најмање толику за напредак слогу и љубав повратити.

Ми се против истог поступка и свију пољедница, које би одгуд настати могле, свечано ограђујемо — и сваку одговорност објавујемо — а уједно изјављујемо, да ћемо сва законом дозвољена средства употребити, да се право неоскрвљено одржи, да се незапоставља истина из можда личног обзира, — и да се праведно како спрам једног тако и спрам другог поступа — јер наша је свест чиста и мирна. Знамо да смо ношћено и свесно као чланови који своју цркву и школу љубимо, радили, па се немамо истине бојати, немамо шта прекривати, — те нек се изнесе наше дело на јавност неће нам образ од стида руменити, неће нам нисе окаљати себичан стра, непоштен и непартисан рад.

Да би се темељно и безпристрасно судити дало, потребна је достаточна и у сваком смислу подпуна истрага, која ће обелоданити — дали су наводи у тужби истинити и да ли је избор по пропису закона обављен.

С тога би свако истраги предходно решење а ваиме одређење новог избора, дакле ка ирање првог, пре обављене истраге и саслушања обугуженика и изабране скупштине, највећу неправду у себи садржавало. Вређати прави чувств једне целе обштине, држимо да неможе у намери пречастне конзисторије бити, нити тако упутство за изасланике гласити, — и што држимо, да је изасланство одредивши нов избор, свој дјелокруг прекорачило а наши највећу и најжешћу неправду нанело — обраћамо се о овом најпоштиним жалбом на Вашу Светост; да би од изасланства неодложно све списе изискати међутим извршење одлуке изасланства гледе новог избора скупштине, које нам ни саобштење није, обуставити изволело.

Сву нашу наду полагамо у небројено пута обелодањену и наспрам овог обштинства укзану правдољубивост Ваше Светости и с тога молимо: да би, по увиђењу истражни спаса, одредити изволела надопуњене истраге и нас о тужби и избору преслушати дати, након тога путем конзисторијалним одлучити да се има нов избор држати или први избор уредно обављеним и скупштина законито изабраном сматрати — као што то ми још за сад пуним правом држимо. Поред свега тога ми сунодписани новоизабрани скупштинари у напред овим изјављујемо, да по обављеној истраги на сваки начин у атар љубави и слоге у нов избор привољавамо, да нам нико пребацити неможе, да се намећемо, но да једино нашу част каљати недамо.

У прочем пребивамо препорукујући се и свету десницу целивајући у очинску навлоност Ваше Светости.

У Вуковару 6. фебр. 1869.
познизи
Новоизабрани скупштинари.

Обраћамо најву српских обштине на овај позив Српске црквене обштине у Мохачу, ради прилагања на оправљање тороња српске цркве у Мохачу.

ДРАГА И ЉУБЕЗНА БРАГО, Многопоштована обштине!

Сваком је од вас, кои је у Мохачу, био, или покрај Мохача на пароброду пропутавао, познат, овај узорито на православној цркви нашој сазидани тороњ, кои дивном својом висином све друге тороње надмаша, и као нека круна краси.

Тај тороњ једини украс с ове стране Дунава међу туђим елементима посеани Србаља православни, какова само три у целој Угарској има, и кои узорито висином својом сваког путника и нехотице очи на себи привлачи. Тај тороњ, кои је јавни сведок превелике љубави и превржености према православију прадедова наших, у таквом се худом стању налази, да се к падаву клони, ако се за времена не оправди и на ново не утврди.

Православна обштине Мохачка, тек преко 600 православни душа брод, и изузимајући два три трговца, из сами прости земљеделача состои, кои се опет због врло према житељству сузитог простора земље, у весма худом и слабом материјалном стању налазе. Ово худо њаово материјално стање сведочи у цркви старогречно подерано темпло, и како внутрешње, тако и спољашње убого стање цркве, које православи Србаља по природној својој наклоности и привржености к светој цркви својој, само ако им вјоле материјално стање годи, ни пошто трпити неби могли.

Обштине мохачка ма даје бројем душа мала, и материјално сиромашна, усилала би се, да тороњ, дивотни украс своје цркве оправди, и у добро стање доведе, но та племенита намера обштине, остаје пушта жеља, при огромном трошку, по смислу краљевске уредбе, односно закључењаконгрески, око набављања парохијалне куће, и сесије, и издржавање и учитеља, које свако услањавање обштине превавлази.

Да се неби дакле овоствари православи Србаља, тог јединог свог украса кољечко лишили, и да неби православи путник, бадава очини

тражио да их наслади дивотном, и редком висином на православној цркви узорито сазиданог тороња; усуђује се православи обштине за братоку по могућству помоћ молити, у тој надежди, да многоштвана обштине, и поједини њени чланови неће жалити две три ленте своје на тако племениту целу жртвовати.

Обштине Мохачка, и најмањи дарак с благодарношћу примаће, и имена дародајатеља у свој записник за спомен и најпоштиним свом постојству уврстити.

Из вјеседанија обштества, на светог Саву 1869 држаног. Вапа једноверна браћа.

Православна српска црквена обштине мохачка.

СЛАВЕНСКЕ ЗЕМЉЕ.

СРБИЈА. Београд. Има већ неколико година како је овдашња трговина ударила натраг. Намењено је истраживало узроке томе, да би их иклозило. Највећма је сметала овдашњој извозној трговини висока увозна царина, коју су овдашњи произвођи при улазу у аустро-угарску државу подложни зато се кажу српска влада обратила заједничком министарству с предлогом да се у обзир Србије усвоје модерни начела слободне конкуренције. Ако г. Вајет усвоји те представке о Србије онда ће пре свега српска трговина са марвом, свињама и влвом добити већи полет. Даље је српска влада израдила, да ће дунаско паробродско друштво у Београду поставити главну агенцију, место у Земуну. Овдашњи еспаши пренашаће се из Београда управо на европске пијаци, лаће ће српском обалоу плувити и штације подизати. Своје ће се и жељезнице почети градити, и за 14 дана ући ће у промет нови новци, који су у Беогу лавина.

РУСИЈА. Да руски народ не одобрава поступак руске владе у вандијској ствари, може се ваиме остало најбоље видети из „Московских Ведомости“ које су штампале у 29. бр. један допис из Крџа, који свде у изводу саопштавамо.

Немогу вам описати раздраженост која је овладала у народу, кад је стигао глас, да је конференција не обавирући се на протест нашег представника решила дело без нас против нас. Може се појмити негодовање свих Јелица. Све наше новине пуне су љутих назадаја на велике силе. Ради доказа, навешћу вам шта говоре умерене атинске новине „Палингенесија“: „Дужни смо изаључити из те категорије (то јест категорије државе, које су играле комедију, и чиниле се да су наклонене Грчкој) две државе — Енглеску и Турску. Прва је увек досљедна била и у својим речима, и поступцима и начелима; друга ало и јесте недосљедна, то је таква из нужде. Али паким је образом Русија која се добровољно борила за присаједињење пристала сада да поднаше изјаву конференције? Не може ли јој Грчка с правом сада казати: et tu quoque Bruto!“ — Народ почиње јако сумњати на Русију и ладити према њој. Зашто се руска влада не угледа на западне силе и обнорудује и своју дипломатску преписку после вандијског устанка и грчко-турског сукоба?

СТРАНЕ ЗЕМЉЕ.

ГРЧКА. Одговор грчке владе управљен Маркиву де Левалет на изјаву париске конференције гласи овако:

Господине министре! Мој предходник г. П. Далијанис учинио ми је писмо, које сте ми ви изволели 20 јан. на њега управити заједно са приложеном изјавом олунокоћеника од шест европских великих сила, које су се у Паризу на конференцију икупиле, да помарљивијим духом испитају дивергенције, које су постале између Грчке и Турске.

Резултат конференције примио је народ јелински великом раздраженошћу, ја вам то не могу зајавити и почети је ваиме дана трајала министарска криза, није било за то време могуће одговорити на писмо ваше екселенције. Кабинет, којем имам часг припадати, сматрао је за своју дужност, одама по својем састанку у расуђење узети садржај изјаве и наше доставке.

Влада краљева са жалосћу је опазила, да париски посланик Њег. Вел. није био у стању учествовати у делу конференције, због подчињеног положаја, који му је према турском олунокоћенику означен био.

Имајући пред очима сугласности од шест европских великих сила, и наше сопствене изјаве, које каже, да су олунокоћеници напустили разговор о делима, и намеравали само обележити правила, по којима се имају равнати одношаја између Грчке и Турске, хитим вам јавити, да влада пристаје уз оншта начела међународног права, која се садрже у изјави конференције и да се одважило, да своје држиње са истина у сагласност доведе.

Умољавајући вашу ексел. да ову изјаву конференцији до знања ставите уздам се да шест великих сила уважавајући тежкоће положаја, имају обзир на захтевање Грчке, да се њиховим жељама приклони и да колико јој је у свази припогодне одржању општег мира.

Допустите и т. д. Теодор П. Делијанис.

— Ново министарство издало је следећу прокламацију при својем ступању на владу: Не можемо пропустити приредбу, да ма колико неугодно било привољене на услове декларације, Грчка се тиме нимало није обавезала за будућност и да своја искања не попушта. Да смо се пак противили пристата уз вјетучке конференције, то би нам остало само рат против Порте, рат, за који смо што се тиче флоте сасвим неприправни, што се тиче војске такође не довољно спрезни. Ми ћемо народној скупштини, која ће се саставити на основу сасвим слободних избора, при којима је влада готва уздржати се од сваког и дозвољеног и недовољног утицаја, подробно представити вако стоји стање нашег ратног материјала и тачно ћемо разјаснити положај наше сувојезне и поморске силе и свих других средстава која су за рат нужна. Ми би сматрали за издајство према нашој многољубљеној отачбини, кад би је предава случајна рата у такво доба, где се једне стране наша војска није до-

